תלמוד בבלי · אחרונים · מראית העין · סדר קדשים

מראית העין על זבחים

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מראית העין על זבחים

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מראית-העין-על-זבחים/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף יט. 4
דף לד. 4
דף מא: 4
דף נא. 4
דף נד: 4
דף קא: 5
דף קב. 6
דף קיג. 6
דף קטז: 7
דף קיח. 7
דף קיח: 8
דף קיט. 8

דף יט.

בעי רבא נכנסה לו רוח בבגדו מהו וכו'. עמ"ש הרב משנה למלך ז"ל פ"ב מיה"כ גבי עלה ונסתפג ועמ"ש אני עני בברכי יוסף א"ח סימן ז"ך בס"ד ועמ"ש על דברי הרב מהר"י אלגאזי ז"ל בזה בקונטרס יעיר אזן דף מ' ע"ג ואחר כמה שנים נדפס ספר שמן המר להרב המופלא ח"ק מהר"ר מרדכי רובייו ז"ל וראיתי בי"ד סימן ז' שהקשה על הרב משנה למלך בשם מהר"י חזן ז"ל והרב ז"ל תירץ ולפק"ד מה שכתבתי בכונת הרב משנה למלך ז"ל בברכי יוסף הוא עיקר כאשר יראה המעיין:

דף לד.

לתלמיד שאמר לו רבו הבא לי חיטים וכו'. עמ"ש בענין זה בדברי התוספות והרמב"ם ז"ל בקונטרס רוח חיים דרוש יו"ד בס"ד:

דף מא:

ומיעט בסרחונו מפני חיבתו. הקשה מהרש"א בחידושי אגדות לפי מה שפירש"י דעל צבור קאי דמשל שאומר אח"כ הוי לגריעותא. ומתוך זה פירש פירוש דחוק הפך רש"י ז"ל ולק"מ דסרחו כלם ומשו"ה לא כתיב פרוכת הקדש ומיהו אכתי חביבותיה גבן ומיעט בסרחונו והא והא איתא וכ"כ הרב עיון יעקב אלא שמה שהוסיף לומר דמשל ראשון מפני שעדיין לא חטאו וכו' לא היה הרב צריך לזה ועוד דשני המשלים בחדא מחתא הוו ובדיבור אחד נאמרו עיין בדברי הרב ודוק:

דף נא.

תוספות ד"ה אשר פתח אהל מועד. המסתכל יפה יפה בדברי התוספות במ"ש קשיא דלמה לי קרא ובמה שסיימו אי לאו דגלי קרא בהדיא יבין דס"ל דאין מעבירין על המצות הוא מדאורייתא וכן מוכח מהתוספות פ"ק דמגילה. ומ"ש המגיה בשו"ת מהר"י מברונה סימן קצ"ד לא כיון יפה בכל מ"ש בזה כאשר יראה המעיין ישר הולך ואין להאריך ודוק הטב:

דף נד:

כתיב וקמת ועלית. עמ"ש אני בעניי בקונטריס ככר לאדן דף ד' בס"ד:

ועל דבר זה נתקנא בו דואג האדומי וכו'. אפשר לומר דרך דרש במ"ש לא משכחת צ"מ דמור' אלא מלוי וישׁשכר והקשו המפרשים דהרי דוד הע"ה דהלכה כמותו ותירצו דמלך שאני. והכא שראה דואג שדוד הע"ה כיוין לדעת מקום המקדש. אמר ודאי שכיון משום שהוא מלך דהא אינו מלוי וישׁשכר. והבין דמעלת המלך יותר גדולה מלוי וישׁשכר דהרי כשעמדו בענין זה לדעת מקום המקדש מסתמא היו במעמד ההוא מלוי וישׁשכר ושום אחד לא כיוין אלא דוד הע"ה ומוכרח שמעלתו גדולה יותר מלוי וישׁשכר וה"ט שהוא מלך ועל דבר זה נתקנא. וגם כשאמר לו לשאול וה' עמו שהלכה כמותו היתה כונתו שיתקנא בו דזה מורה מטעם היותו מלך ויהרגהו וגם שאול אירע לו מאד מזה שהלכה כמותו וכמו שאמרו רז"ל:

ועוד אפשר לומר דהנה שמואל ידע מקום המקדש והיה יכול לאומרו דבדבר מציאות הנביא יכול לאומרו (דבדבר מציאות הנביא יכול לאומרו) כמ"ש במ"א והכא ניכר שלא אמרו שמואל לעשות יקר לדוד לגדלו ועל זה נתקנא דואג דידע דלכבד דוד כבש שמואל נבואתו. א"נ אפשר דהמלך אחוז במ' ובית המקדש רומז למ' ודוד לפי שהוא מלך ידע מקום בה"מ שהוא בחינתו וע"ז נתקנא דואג וז"ש כי קנאת בית"ך רומז למ' ולבה"מ:

דף קא:

ההוא בברכה כתיב. פירש הרב עיון יעקב ז"ל דבשרו שיעשה שלום בין השבטים ועי"ז זכה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם כיון שיעשה ש' ומהיכן זכה לכל זה תחת אשר קנא לאלהיו עכ"ד ואפשר לומר דהיסוד נקרא שלום והוא קנא ליסוד והרג זמרי לכך זכה לעשות שלום בין השבטים דשלום הוא בחינת יסוד ועוד אחרת פנחס זה אליהו זכור לטוב וקנא על הברית והוא בא בכל ברית ובעה"י אליהו בא לעשות שלום והשלום יסו"ד עול"ם וז"ש הנני נותן לו את בריתי שלום ולפי מ"ש גורי האר"י ז"ל דזמרי היה בו בחינת עשו ופנחס היה בו בחינת יצחק כי פינחס מלא גימטריא יצחק ולפי שאהב עשו עתה בא והרגו וא"ש לפי שהרג זמרי בחינת עשו לכן זכה והיה שכרו שלום כי הוא גימטריא עשו דוק כי קצרתי וגם כתבו גורי האר"י ז"ל דפנחס חלק טוב מיוסף וא"ש שלכך זכה לשלום שהוא יסוד. בחינת יוסף יסוד וז"ש לכן אמור שאתה בחינת יוסף ג"כ הנני נותן לו את בריתי שלום:

דף קב.

רבי יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף וכו' וזה לא נאמר בו רושם. כתב הרב עיון יעקב ז"ל אעפ"י שלא נאמר בו רושם מ"מ נעשה בו רושם כדאיתא בילקוט ריש פרשת שמיני ארשב"ג כל שבעת ימי הסנה היה הקב"ה מפתה את משה שילך בשליחות למצרים בשביעי א"ל שלח נא ביד תשלח א"ל חייך שאני צוררה בכנפיך אימתי פרע לו ר"ל אמר כל ז' ימי אדר היה מבקש תפלה ותחנונים שיכנס לא"י ובשביעי נאמר לו כי לא תעבור את הירדן הזה וכו' ע"ש עכ"ל הרב עיון יעקב ז"ל ובמטו מיניה דמר יותר נראה דרבי יהושע בן קרחה לא דריש הכי והראיה דאח"כ אומר שם בילקוט אחר דרשת ר' לוי דפרע לו בז' ימי אדר הנזכר רבי חלבו אמר כל ו' ימי המלואים היה משמש משה בכהונה בז' אמר לו לא שלך היא אלא של אהרן וכו' ע"ש וכי היכי דרבי יהושע בן קרחה לא סבר כרבי חלבו דאי הוה סבר הוה דריש כרשב"י דנאמר בו רושם דכתיב הלא אהרן אחיך הלוי ה"נ לא סבר כרבי לוי וסבר דלא נאמר בו רושם כיון דהיה מרוב ענותנותו של משה ולא נעשה רושם:

ואמר ריש לקיש מלך הוא והסבר לו פנים. כתב הרב עיון יעקב ז"ל דליכא למימר דאז לא היה רשע עדיין דהא רבי יוחנן קאמר רשע והעז לו פנים משמע דר"ל ס"ל אף ברשעותו יש לחלוק כבוד למלכותו ולכך הביא דעת ר"י שהוא לכאורה ללא צורך עכ"ל ואיני יודע מה ס"ד דלא היה רשע והוא מקור הסט"א ועשה עצמו אלוה ואמר מי ה' וכיוצא. ואי ס"ד הכי מה ראיה מר"י דילמא בהא נמי פליגי. והפשוט דמסדר הש"ס סידר גם דר"י כדי לומר איפוך תכף שוב ראיתי שכבר כתבתי בזה בפתח עינים בס"ד:

דף קיג.

ורבי יוחנן סבר לא ירד מבול לארץ ישראל. וראיתי לרבינו אפרים בפירושו על התורה כ"י פרשת נח שכתב וז"ל ויכסו כל ההרים אשר תחת כל השמים וכי יש הר שאינו תחת השמים אלא שלא יתן פתחון פה למינים שאומרים שלא ירד מבול לארץ ישראל שנאמר לא גושמה ביום זעם לכך כתיב תחת כל השמים ואף ארץ ישראל במשמע עכ"ל ודברי הרב לפום ריהטא קשים חדא דהמינים מה שאומרים הוא שלא ירד מבול על הר גריזים ולא מקרא אלא לפי שטותם שאומרים ששם הוא בית המקדש ושם דוקא לא ירד מבול. וכן הוא במדרש דכותי אחד אמר שלא ירד מבול להר גריזים ובהמי אחד ישראל השיב לו מהאי קרא ע"ש ותו קשה על הרב ז"ל דאיברא דאתמר בי מדרשא הכי האמנם הרי תלמוד ערוך בידינו בסוגיין דרבי יוחנן דעל הרוב הלכתא כוותיה סבר דארץ ישראל לא

ירד בה מבול והגם דאין זה דין לפסוק הלכה ולא שייך הכא לפסוק הלכה מ"מ רבי יוחנן דגדול כחו סבר הכי לקושטא דמילתא. ותו קשה לשון הרב ז"ל שכתב דהמינים אומרים לא ירד מבול לא"י שנאמר לא גושמה ביום זעם דהלא הם דברי רבי יוחנן ח"ו ותו דכבר התוספות בסוגיין הביאו המדרש הזה והקשה על רבי יוחנן מהכתוב ותירצו:

דף קטז:

אמר רבא ולאורינהו שרי כי הא דאיפרא הורמיז וכו'. הקשה הרב עיון יעקב ז"ל וז"ל כי הא דאיפרא הורמיז ק"ק מאי ראיה מזו דהא אפילו אם היה אסור הוה שרי לעשות כן לאיפרא הורמיז משום ש' מלכות וכה"ג מתרץ הש"ס גבי רבא גופיה פ"ק דבתרא דף יו"ד שקבל ממנה מה"ט ואפשר שהיא שלחה לעשות כן ואם איתא דהיה חשש איסור בדבר לא היה מצוה לאחרים לעשות כן כיון דגבייהו ליכא משום שלום מלכות רק לדידיה שרי לאורויי משום ש' מלכות עכ"ל ואנן בעניותין נהלך ברג"ש בדבריו ז"ל. הלא מראש אנא דאמרי הכא אמר רב הנח"ה שובר"ת דמי הגיד להרב ז"ל דמייתי ראיה מהא דאיפרא הורמיז והלא סוגיין מפורשת ומבוררת דזו מימרא דרבא מסברא דלאורינהו שרי והכי אמר רבא מדעתו ומסברתו בלי שום ראיה והכי מוכח בהדייא ממאי דקאמר הש"ס אמר רבא ולאורינהו שרי דזו מימרת רבא מדנפשיה. ובתר הכי אמר הש"ס כי הא דאיפרא אורמיז לא לאתויי ראיה על מימרת רבא רק הש"ס יביע אומר מאי דעביד רבא כשמעתיה ומייתי ליה משום דאמר רבא תרי עולמי גילדאי וכו' וציבתא חדתא וכו' ואם כן אין כאן ריח קושיא. ולדברי הרב ז"ל השתא דנחית להכי לא הו"ל לאתויי מ"ש בדף יוד דפלגינהו לעניי גויים דאפילו רבי אמי מודה בזה ובריש אקפד דלא סיימוה קמיה כמפורש שם בש"ס. וטפי הו"ל לאתויי מ"ש שם דף ח' דקביל רב יוסף מאיפרא הורמיז למצו' רבא ולא יהבינהו לגויים כמ"ש התוספות שם. גם מה שדחה דלא הי"ל לצוות לאחרים הם דברים חלושים דכיון דרבא גדול הדור מוכרח לקבל משום ש' מלכות ודאי שרי לעשות על ידי תלמידיו ומשרתיו וכל זה דברים פשוטים:

דף קיח.

אבל אתה אוכל בכל מקום אשר אתה רואה. הקשה הרב עיון יעקב ז"ל על מ"ש רש"י ז"ל פרשת ראה לשכנו תדרשו זה משכן שילה וכו' מעשרותכם וכו' לאכול לפנים מן החומה ובאמת בשילה נאכל בכל הרואה וצ"ע עכ"ל ונראה דעיקר קרא בבית המקדש איירי דכתיב כי אם אל המקום אשר יבחר ה' ומ"ש לשכנו תדרשו ופירש"י זה שילה

כבר פירש הרא"ם ז"ל דפירושו דאשר יבחר הוא בית עולמים ולשכנו שילה וחסר וי"ו ע"ש ודוק הטב כי קצרתי:

דף קיח:

שבנוב ושבגבעון חמשים ושבע מנ"ל דכתיב ויהי כהזכירו את ארון האלהים ויפול מעל הכסא אחרנית בעד יד השער ותשבר מפרקתו וימת ותניא כשמת עלי חרבה שילה וכו'. אפשר לרמוז בפסוק זה במ"ש רבינו האר"י ז"ל דאהרן גלגול הרן לתקן אדה"ר שעבד ע"ז ובא בגלגול אהרן והיה צריך אהרן ליהרג כשא"ל הערב רב לעשות העגל והי"ל למסור עצמו למיתה והוא ראה חור שהרגוהו ואדם הראשון בא בנחור ונחור בחור וסבר שזה יספיק ואהרן נתגלגל בעלי לכן ותשבר מפרקתו ויפול מעל הכסא דעל ע"ז חייב סקילה זהת"ד ואפשר שלכן כשהזכירו הארן נפל לרמז דבזה היה תקון אהרן. ועוד אפשר לרמוז מעל הכסא ר"ת גימטריא אדם. אחרני"ת ר"ת אהרן חור נחור רוצה ה' תקונם ודוק הטב:

דף קיט.

רבי שמעון אומר מנוחה זו ירושלם וכו' וכן הוא אומר זאת מנוחתי עדי עד ואומר כי בחר ה' בציון אוה למושב לו. רבינו בחיי ז"ל פירש אוה למושב לו אוה רמז דכסאו ושמו יהיה שלם וזהו אוה א' מכסא ו"ה מה' עכ"ד ולזה מנוחה היא ירושלם דכששמו וכסאו שלם אז יהיה גאולת עולם ואפשר לרמוז כי למושב אותיות בשלום שהוא יסוד דאז יהיה יחוד גמור יסוד ומ' ור"ת בחר בציון אוה למושב לו גימטריא אדני ותיבת ה' רמז יחוד קב"ה ושכינתיה ולכך מנוחה זו ירושלם כי ירושלם רומז למ' גם מנוחה גימטריא הויה אדני חי כי הוא יחוד קבה"ו בסוד שהוא ח"י וז"ש למושב אותיות בשלום שהוא יסוד כמדובר ודוק:

ועוד אפשר לרמוז במ"ש מנוחה זו ירושלם וכן אומר זאת מנוחתי עדי עד כי ס"ת הוא בגימטריא משיח בן דוד ואז יהיה גאולה שלימה דשם מה גימטריא גאולה יתחבר עם מ' שלימה ויהיה יחוד שלם תדיר וזה רמז זאת שהיא מ' מנוחתי עדי עד. ואז לשמוע תורה מפיו וזה רמז זאת היא התורה והיא תורה שבע"פ הרמוזה למ' מנוחתי עדי ע"ד שהוא ת"ת ולכן מנוחה זו ירושלם ודוק הטב. ואני תפלה אנא ה' האר עינינו בתורתך כי עמך מקור **חיים**: